

Institutiones Theologicae Ad Usum Seminariorum

Simonnet, Edmond

Venetiis, 1731

Art. 3. Quid sit involuntarium, & quotuplex.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83594](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83594)

rem potuit & debuit advertere; libera carentia actus positivi, quo vellet audire sacrum, & libera non auditio sacri, sunt illi virtualiter & interpretative voluntaria in se: scandalum verò ex illa non auditione secutum, & quod tenebatur impedire, est illi virtualiter & interpretative voluntarium in alio, nempe in libera non auditione sacri. Unde peccat non solum contra praeceptum Ecclesiae, sed etiam contra praeceptum charitatis.

ARTICULUS III.

Quid sit involuntarium, & quod duplex.

Resp. Involuntarium propriè est illud, quod est contra actualem inclinationem voluntatis, ita ut sit voluntati contrarium, & aliquo illius actu notum. Duplex est, nempe involuntarium simpliciter, & involuntarium secundum quid. Involuntarium simpliciter est illud, quod est contra inclinationem voluntatis, quantum est ex se, efficacem ad impediendum illud; ut motus concupiscentiae, qui voluntate nihil omnino conferente, sed toto affectu reluctantis, insurgit; ut mors, quae homini planè invito, & affectu, quantum potest, repugnantia infertur. Involuntarium secundum quid est illud, quod ita displicet secundum aliquam considerationem, ut magis placeat, & efficaciter placeat secundum aliam; unde sic est aliquo actu inefficaci notum, ut simul sit volitum efficaciter, & acceptetur alio actu. Sic cum mercator metu naufragii projicit in mare merces suas, quas sibi servatas vellet, projectio illa est secundum quid involuntaria: displicet enim spectata secundum se, sed magis & efficaciter placet spectata ut necessaria ad vitandum naufragium; unde spectata sub hac consideratione, re ipsa acceptatur, & adhibetur ut medium ad hunc finem necessarium. Itaque involuntarium secundum quid non est tale, nisi cum addito diminvente, imò & destruyente rationem involuntarii: nam est absolute & simpliciter voluntarium, quia voluntas illud efficaciter vult & facit, meliusque diceretur voluntarium mixtum involuntario, quia voluntas efficaciter quidem vult & facit illud, sed cum aliqua repugnantia. Sed

Nota. Involuntarium solet vocitari violentum & coactum. Hæc tamen tria, violentum, coactum, & simpliciter involuntarium, exactè loquendo, differunt inter se. Nam violentum propriè est illud, quod est à principio extrinseco contra inclinationem patientis, carentis omni cognitione, ut ascensus lapidis. Unde violentum propriè opponitur soli naturali. Coactum propriè est illud, quod est à principio extrinseco contra inclinationem patientis, habentis solam cognitionem materiale, ut vapulatio canis: unde coactum propriè opponitur soli spontaneo. Denique involuntarium est illud, quod est contra inclinationem aliquam cognoscentis cognitione intellectuali. Jam verò vel est à principio extrinseco voluntati contra efficacem ejus inclinationem, & tunc est involuntarium simpliciter; vel est à principio intrinseco, seu ab ipsa voluntate, sed contra aliquam ejus inclinationem inefficacem, & tunc est involuntarium secundum quid. Sed ex dictis

Collige. 1. Actus tam elicitos, quam imperatos, posse esse involuntarios secundum quid: nam re ipsa voluntas sæpè vult & imperat actus aliarum potentiarum sibi subiectarum, cum aliqua repugnantia, & ita sæpè vult & imperat actus aliarum potentiarum sibi subiectarum, contra aliquam suam inclinationem, licet inefficacem. 2. Actus imperatos posse etiam esse involuntarios simpliciter. Nam actus illi possunt à potentiis suis exerceri, voluntate nihil omnino conferente, sed è contra toto suo affectu reluctantis, ut patet in motibus concupiscentiae, quæ voluntate omnino repugnante, potest ab objectis sensibilibus, mediante organo sensus interni, ad actus suos efficaciter determinari. 3. Actus verò

elicitos nunquam posse esse simpliciter involuntarios; quia, cum sint essentialiter vitales tendentiæ voluntatis per illos se ipsam activè perficientis & exercentis circa objectum aliquod, repugnat illos esse à principio voluntati extrinseco, puta à Deo, voluntate nullam vim activam conferente, & toto affectu, quantum potest, reluctantis. Voluntas igitur potest quidem cogi quoad actus imperatos, at non potest etiam à Deo quoad actus elicitos, licet possit ad illos necessitari, quia non repugnat eam ex ineluctabili & antecedenti determinatione intrinseca ad unum se ipsam per actus suos activè perficere, & vitaliter exercere circa objecta ab intellectu proposita.

ARTICULUS IV.

Utrum ea, quæ fiunt ex metu, voluntaria sint, an involuntaria.

Nota 1. Aliud est fieri aliquid ex metu, & aliud fieri cum metu. Aliquid fit ex metu, quando metus est causa illud faciendi, sicut cum mercator ad vitandum naufragium projicit merces suas in mare, projectio mercium fit ex metu naufragii, quia metus naufragii movet mercatorem ad projiciendas merces, & ita causa est projectionis mercium. Aliquid fit cum metu tantum, quando metus non causat actionem, qua illud fit, sed solum eam comitatur. Sic latro, cum furatur timens agit cum metu, non ex metu, quia non metus, sed habendi cupiditas movet eum ad furandum; unde non metus, sed habendi cupiditas causa est cur furetur. Per se autem clarum est, ea, quæ fiunt cum metu, voluntaria esse: unde questio proponitur tantum de iis, quæ fiunt ex metu.

Nota 2. Qui agit ex metu, potest duobus modis velle id, quod agit. 1. diminutè & imperfectè. 2. plenè & perfectè. Vult diminutè tantum, quamvis efficaciter, id quod agit, quando cum efficaci affectu agendi, vi cuius re ipsa agit, habet etiam alium affectum non agendi conditionatum & inefficacem, quo tamen sic actu affectus est, ut non ageret, si abesset causa metuendi. Sic mercator merces suas projiciens in mare ad vitandum naufragium, quod timet, vult tantum diminutè hanc mercium suarum projectionem: nam cum affectu efficaci projiciendi merces, habet alium affectum illas retinendi, qui quidem inefficax est propter instans periculum, sed, sublato illo, esset efficax, & affectui opposito prævaleret. Qui agit ex metu, vult non solum efficaciter, sed etiam plenè & perfectè id, quod agit, quando cum efficaci affectu agendi, nullum alium retinet affectum non agendi, vi cuius, sublato metu, non ageret. Sic poenitens, qui ex instinctu Spiritus sancti, ad vitandam gehennam, quam metuit, dolet de peccatis, eaque detestatur, & proponit non peccare de cætero, non solum efficaciter, sed etiam plenè & perfectè vult vitare in posterum omnia mortalia; quia tunc cum efficaci affectu non peccandi propter gehennæ periculum, quod peccando incurritur, non habet alium affectum, vi cuius, sublato gehennæ periculo, peccare vellet, & peccaret. Ad hoc

Nota 3. Quod fit ex metu, quandoque sic fit cum affectu ad oppositum, quandoque non fit. Ratio est, quia efficax affectus, vi cuius aliquid fit ex metu, quandoque compatitur affectum inefficacem non agendi, quandoque non compatitur. Compatitur, quando malum, quod timetur, vitari potest, etiam retento affectu inefficaci non faciendi id, quod fit ad vitandum malum: non compatitur, quando malum, quod timetur, non potest vitari, nisi deposito tali affectu. Sic mercator, qui projicit merces suas in mare ad vitandum naufragium, quod timet, retinet affectum inefficacem non projiciendi merces; quia naufragium, quod timet, & efficaciter intendit vitare, etiam retento illo affectu inefficaci vitari potest, & ita affectus ille inefficax stare potest cum efficaci affectu vitandi naufragium, & ad hunc finem projiciendi,